

Relatie Risico op Kindermishandeling, Draaglast en Sociaal Demografische Gegevens
Gezin

Rowan de Caluwé (3465497), Eva van Dalen (4018028), Sophie van der Meijs (4109368)
en Luxsajini Vethanayagam (5717639)

Universiteit Utrecht

Cursus: Thesis Pedagogische Wetenschappen (200600042)

Student: R. de Caluwe (3465497)
E. van Dalen (4018028)
S. van der Meijs (4109368)
L. Vethanayagam (5717639)

Werkgroep: 11

Docent: Alma ter Heide

Datum: 22-06-2016

Abstract

Introduction: The purpose of the current study is to examine the relationship and difference between sociodemographic data of families (adoptive- and foster families versus biological families, reconstituted families versus biological families, one-parent families versus two-parent families and big families versus small families) and the risk of child abuse (physical, sexual and emotional abuse and neglect) for toddlers between the ages of 2 to 4 years old in the Netherlands. The family's experienced burden was chosen as a mediator in this relationship. It was expected that adoptive- and foster families, reconstituted families, one-parent families and big families would experience a higher risk of child abuse, with the family's burden as a mediator in this relationship. **Method:** Adoptive- and foster families, sexual abuse and physical abuse were not included in the research due to limited data. 230 Participants, consisting of the pedagogical assistants of preschools and one parent for every toddler, took part in several questionnaires. Multivariate analyses and multiple regression-analyses were used. **Results:** Only toddlers living in big families are significantly more at risk of neglect and emotional abuse as opposed to toddlers living in small families. There was no difference between reconstituted and biological families, nor between one-parent and two-parent families regarding the risk of child abuse. The family's burden was not a significant mediator. **Conclusion:** Future research should consider a bigger sample of reconstituted and single-parent families and should take into account the parents' bias towards giving socially acceptable answers.

Keywords: child abuse, sociodemographic family data, burden, toddlers

Sociaal-demografische gegevens van gezin, draaglast van gezin en het risico op kindermishandeling

Jaarlijks worden er naar schatting 120.000 kinderen mishandeld in Nederland (Euser et al., 2013). Kindermishandeling wordt gedefinieerd als "elke handeling of verzuim dat resulteert in schade, poging tot schade of het gevaar voor schade aan een kind" (Gilbert et al., 2009b, p. 69). Mishandeling wordt geassocieerd met een scala aan negatieve uitkomsten bij het kind, de familie en de samenleving (Euser, Van IJzendoorn, Prinzie, & Bakermans-Kranenburg, 2009; Gilbert et al., 2009b). Kindermishandeling kan leiden tot problemen in de ontwikkeling van het kind en kan zorgen voor emotionele-, fysieke-, gedragsmatige- en cognitieve problemen in de volwassenheid (Euser et al., 2009; Glaser, 2002). Ondanks de stijging van het aantal meldingen van kindermishandeling, wordt de prevalentie vaak nog onderschat door het ontbreken van een betrouwbare meting van de frequentie en ernst van kindermishandeling (Euser et al., 2013; Gilbert et al., 2009b; Paavilainen & Tarkka, 2003).

Er worden vier soorten kindermishandeling onderscheiden: seksueel misbruik, lichamelijke mishandeling, emotionele mishandeling en verwaarlozing (Higgins & McCabe, 2001; Norman, De Byambaa, Butchart, Scott, & Vos, 2012). Er is sprake van seksueel misbruik wanneer er seksuele handelingen met een kind plaatsvinden die volgens de wet verboden zijn, waarvoor het kind nog niet ver genoeg ontwikkeld is of die in strijd zijn met de lichamelijke integriteit van het kind (Kellogg, 2005; Paolucci, Genius, & Violato, 2001). Onder lichamelijke mishandeling worden handelingen verstaan die pijn en letsel veroorzaken bij het kind (Gilbert et al., 2009b; MacMillan et al., 2001). Emotionele mishandeling betreft interacties tussen verzorger en kind, die kwetsend opgevat kunnen worden door het kind. Dit kan zowel bewust als onbewust zijn, waarbij geen sprake is van fysiek contact (Gilbert et al., 2009a; MacMillan et al., 2001). Tot slot houdt verwaarlozing in dat het kind niet voorzien wordt in de basisbehoeften (Dufour, Lavergne, Larrivé, & Trocmé, 2008; Smith Slep, Heyman, & Foran, 2015). Dit kan op intellectueel, emotioneel en/of fysiek gebied.

Verhoogd risico op deze vier vormen van kindermishandeling wordt gevonden bij kinderen van twee tot vier jaar (Alink et al., 2011; Euser et al., 2013; Scannapieco & Connell-Carrick, 2005). Tot tweejarige leeftijd wordt de gezondheid van het kind gecontroleerd door kraamverzorging, een zorgconsulente en aanverwante begeleiding (Diderich et al., 2013; Berger & Brooks-Gunn, 2005). Vanaf het vijfde levensjaar gaat het kind naar school, waarbij de leerkracht toezicht op diens gezondheid houdt. Dit leidt tot weinig controle bij peuters tussen twee en vier jaar oud, met als gevolg dat deze leeftijdsgroep kwetsbaar is voor slachtofferschap van kindermishandeling (Scannapieco & Connell-Carrick, 2002; Scannapieco & Connell-Carrick, 2005).

Een manier om vroegtijdig kindermishandeling te signaleren is door de familiecontext mee te nemen in onderzoek (Sidebotham & Heron, 2006). Sociaal demografische gegevens van een gezin zijn hierbij van belang, waaronder de gezinssamenstelling en gezinsgrootte (Berger, 2004; Ceballo, Lansford, Abbey, & Stewart, 2004; Phythian, Keane, & Krull, 2008; Schumacher, Smith Slep, & Heyman, 2001). In de literatuur worden verschillende gezinssamenstellingen onderscheiden: biologisch gezin, samengesteld gezin, een- en tweeoudergezin, adoptiegezin en pleeggezin (Berger, 2005; Ginther & Pollak, 2004; Waanders, 2009). Een biologisch gezin omvat de relatie tussen ouder(s) en kind(eren), gevormd door de bloedband (Carlson, 2006). Een samengesteld gezin betreft een biologische ouder, die samengaat in een nieuwe relatie met een andere biologische ouder, eventueel beiden met kinderen uit een eerdere relatie (Ginther & Pollak, 2004). Een eenoudergezin houdt in dat één ouder, zonder partner, verantwoordelijk is voor de opvoeding. Een tweeoudergezin bestaat uit een gezin met twee (biologische) ouders (Berger, 2005). Een adoptiegezin is een gezin waarbij ouders geen biologische band met, maar wel de wettelijke bevoegdheid over het kind hebben (Smoller & Finn, 2003; Waanders, 2009). Een pleeggezin is een gezin waarbij ouders een kind in huis nemen die niet bij de biologische ouders kan wonen (Younes & Harp, 2007). Tot slot wordt gezinsgrootte onderverdeeld in grote en kleine gezinnen. Bij meer dan drie kinderen wordt een gezin als groot beschouwd (Sidebotham & Heron, 2006).

Ouders en opvoeders zijn veelvuldig daders van kindermishandeling (Euser et al., 2009; Gilbert et al., 2009a). Samengestelde gezinnen lijken twee keer zoveel risico te lopen op kindermishandeling dan biologische gezinnen (Finkelhor, Ormrod, & Turner, 2007; Freisthler, Svare, & Harrison-Jay, 2003). Jonge kinderen in eenoudergezinnen lopen meer risico op mishandeling dan in tweeoudergezinnen (Berger, 2005). Grote gezinnen lopen een groter risico op kindermishandeling dan kleine gezinnen (Euser et al., 2013; Black, Heyman, & Smith Slep, 2001). Adoptie- en pleeggezinnen kunnen zowel een protectieve- als een risicofactor vormen voor kindermishandeling (Barth & Hodorowicz, 2011; Sinclair & Wilson, 2003). Enerzijds toont onderzoek aan dat het leven in een adoptie- of pleeggezin het risico op kindermishandeling verkleint, door de bewuste keuze voor het opvoeden van het kind (Van IJzendoorn, Euser, Prinzie, Juffer, & Bakermans-Kranenburg, 2009). Anderzijds toont onderzoek aan dat adoptie- en pleegouders gebukt gaan onder stress, meer depressieve symptomen vertonen en veel obstakels ondervinden (Barnett, 2007; Foli, Lim, & Sands, 2015; Hegar, Verbovoya, & Watson, 2015; Payne, Fields, Meuchel, Jaffe, & Jha, 2010).

Deze depressieve symptomen en stress vallen onder draaglast. Draaglast wordt gevormd door stress veroorzakende factoren uit de omgeving (Bakker, Bakker, van Dijke, & Terpstra, 2000; Schumm, Stines, Hobfoll, & Jackson, 2005; Wagenaar-Fischer,

Heerdink-Obenhuijsen, Kamphuis, & De Wilde, 2010). Draaglast van deze ouders kan ook verhoogd worden door veelvoorkomende ontwikkelingsvertragingen en/of gedragsproblemen van het kind (Barnett, 2007; Barth & Hodorowicz, 2011). De structuur van een samengesteld gezin kan leiden tot instabiliteit en verhoogde stress (Freisthler et al., 2003; Stiffman, Schnitzer, Adam, Kruse, & Ewigman, 2002). Eenoudergezinnen ervaren vaker financiële problemen en stress (Berger, 2004; Guterman, Lee, Taylor, & Rathouz, 2009; Rodriguez & Richardson, 2007). Tot slot is een groot gezin een bron van stress voor ouders (Bakker et al., 2000; Berger, ten Berge, & Geurts, 2004; Schumm et al., 2005). Deze factoren kunnen leiden tot een verhoogde draaglast bij de gezinnen. Uit de literatuur blijkt dat een verhoogde draaglast samenhangt met kindermishandeling (Crouch & Behl, 2001; Lundahl, Nimer, & Parsons, 2006).

Meer onderzoek naar de relatie tussen draaglast en risico op kindermishandeling is van belang voor vroegtijdige signalering van kindermishandeling (Miller, Chan, Tirella, Reece, & Pertman, 2007). Tevens is het van belang, door beperkte bestaande literatuur, onderzoek binnen Nederland uit te voeren, gericht op peuters (Euser et al., 2009; Euser et al., 2013). Wat daarnaast bijdraagt aan de relevantie, is het multifactoriële perspectief. Dit is relevant voor het ontwikkelen van effectieve en preventieve werkmethodes voor kwetsbare kinderen (Sidebotham & Heron, 2006; Stith et al., 2009).

Deze kennis leidt tot de volgende onderzoeksvraag: 'In hoeverre verklaart de draaglast van het gezin het verschil tussen de sociaal demografische gegevens (samengesteld gezin, eenoudergezin, adoptie- en pleeggezin en gezinsgrootte) en het risico op kindermishandeling (lichamelijke-, emotionele mishandeling, seksueel misbruik en verwaarlozing) bij peuters van 2-4 jaar oud in Nederland?' Op basis van geraadpleegde literatuur wordt verwacht dat peuters die opgroeien in samengestelde gezinnen of adoptie- en pleeggezinnen meer risico lopen op kindermishandeling dan peuters in een biologisch gezin (Freisthler et al., 2003; Schnitzer & Ewigman, 2008; Sinclair & Wilson, 2003). Ook wordt verwacht dat peuters die opgroeien in eenoudergezinnen meer risico lopen op kindermishandeling dan in tweeoudergezinnen (Berger, 2004; Rodriguez & Richardson, 2007; Scannapieco & Connell-Carrick, 2005). Er wordt verwacht dat peuters in grote gezinnen een groter risico lopen op kindermishandeling dan in peuters in kleine gezinnen (Black et al., 2001; Schumacher et al., 2001). Tot slot wordt verwacht dat draaglast van het gezin de relatie tussen sociaal demografische gegevens van het gezin en het risico op kindermishandeling verklaart (Berger, 2005; Freisthler et al., 2003). Er wordt verwacht dat peuters van ouders die een verhoogde draaglast ervaren, een groter risico lopen op kindermishandeling (Guterman et al., 2009; Lundahl, Nimer, & Parsons, 2006).

Methoden

Participanten

De ouders en pedagogisch medewerkers van de peuters vormen de participantengroep. Zij hebben vragenlijsten ingevuld over 613 peuters. Door uitsluiting van participanten die geen of gedeeltelijke toestemming gaven, bestaat de uiteindelijke steekproef uit 230 peuters, met een gemiddelde leeftijd van 3.34 jaar ($SD = 0.35$) en 92 pedagogisch medewerkers. De populatie betreft alle ouders van peuters van 2-4 jaar oud, die deelnemen aan een peutercentrum en alle pedagogisch medewerkers van peutercentra in Nederland. In Tabel 1 staan de achtergrondgegevens van het totaal aantal participanten en van de verschillende groepen gehanteerd in dit onderzoek. Door gebrek aan data wat adoptie- en pleegouders ($n = 1$) betreft, kan deze groep niet meegenomen worden in de analyses.

Tabel 1

Achtergrondgegevens, Weergegeven in Percentages, van Grote ($n = 30$), Kleine ($n = 200$), Samengestelde ($n = 9$), Biologische ($n = 195$), Een- ($n = 22$) Tweeoudergezinnen ($n = 182$) en het Totale Aantal Participanten ($n = 230$)

	Geslacht		Etniciteit		Achterstandswijk	
	Jongen	Meisje	Autochtoon	Allochtoon	Wel	Niet
Grote gezinnen	40.0	60.0	25.0	75.0	43.3	56.7
Kleine gezinnen	54.8	45.2	52.1	47.9	44.5	55.5
Samengestelde gezinnen	55.6	44.4	33.3	66.7	33.3	66.7
Biologische gezinnen	52.1	47.9	51.4	48.6	46.2	53.8
Eenoudergezinnen	50.0	50.0	0.0	100.0	50.0	50.0
Tweeoudergezinnen	52.5	47.5	54.9	45.1	45.1	54.
Totaal	52.6	47.4	48.2	51.8	44.2	55.8

Noot. Bij de percentages van de achtergrondgegevens zijn de missende waarden niet inbegrepen.

Procedure

In samenwerking met Spelenderwijs en Universiteit Utrecht is dit onderzoek uitgevoerd, waarbij studenten telefonisch of per mail de peutercentra benaderd hebben. Elke student kreeg twee locaties toegewezen, waarbij per student vijf kindergroepen benaderd zijn. De pedagogisch medewerkers hebben in elke kindergroep de tweede, vierde, zesde, achtste en tiende peuter geselecteerd aan de hand van een alfabetische namenlijst. Eén pedagogisch medewerker heeft de vragenlijsten ingevuld over peuter 1, 2 en 3, de tweede voor peuter 3, 4 en 5. Per peuter heeft één ouder de vragenlijsten ingevuld. Het betrof een aselechte, getrapte steekproef waarbij kwantitatief, toetsend onderzoek is uitgevoerd.

Er is gebruik gemaakt van een informed consent, waarin ouders via een brief op de hoogte zijn gebracht van het doel van het onderzoek. Er is geen sprake van deceptie.

Ouders zijn gewezen op vrijwillige deelname en anonimisering van de gegevens en de mogelijkheid om volledige, gedeeltelijke of geen toestemming te geven. Door middel van het toekennen van coderingscodes aan de vragenlijsten zijn de privacy en anonimiteit gewaarborgd.

Meetinstrumenten

Risico op kindermishandeling. De 'Observatielijst voor de Kindveiligheid' (versie peuters en kleuters; OvdK; Dominik & Wijnroks, 2015) is een semigestructureerde vragenlijst met open en gesloten vragen, ingevuld door pedagogisch medewerkers. Het doel is het systematisch signaleren van mogelijke risico's en bedreigingen binnen gezinnen. Onderdeel A betreft algemene kind- en gezinsgegevens, zoals geslacht. Onderdeel B betreft aanwijzingen voor verwaarlozing, mishandeling of misbruik van het kind. De items worden beantwoord met: 1= ja, 2= nee en 3= niet bekend. Een voorbeeld is: 'Pedagogische verwaarlozing'. Er zijn schalen samengesteld voor het risico op kindermishandeling: seksueel misbruik, lichamelijke mishandeling, verwaarlozing (minimum score = 0.00, maximum score = 4.00, Cronbachs Alfa = .65) en emotionele mishandeling (minimum score = 0.00, maximum score = 1.00, Cronbachs Alfa = .67). Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor risico op seksueel misbruik en lichamelijke mishandeling en zijn niet meegenomen in verdere analyses. Onderdeel C omvat risicofactoren binnen het gezin. Onderdeel D betreft de inschatting van pedagogisch medewerkers over het risico op kindermishandeling. Bij onderdeel E en F kunnen pedagogisch medewerkers extra informatie geven over gesprekken met de ouder of professional (Dominik & Wijnroks, 2015).

Sociaal demografische gegevens van het gezin. De vragenlijst 'Sociaal-demografische Gegevens-Ouders' bevat gesloten vragen en is samengesteld op basis van de sociaal demografische gegevens van ouders. Een voorbeeld is: 'Leeftijd ouder'. Het doel is de sociaal demografische gegevens van het gezin inzichtelijk te maken. De opgestelde schalen zijn: 'burgerlijke status' en 'grootte van het gezin'. Voorafgaand aan de vorming van de schaal 'burgerlijke status' is het item 'burgerlijke status' omgepold tot een- en tweeoudergezinnen, samengestelde gezinnen en biologische gezinnen. De schaal 'burgerlijke status' heeft betrekking op de gezinssamenstelling. De schaal 'grootte van het gezin' heeft betrekking op het aantal kinderen in een gezin.

Draaglast van het gezin. De semigestructureerde 'Oudervragenlijst over de draagkracht en draaglast van het gezin' bestaande uit 23 items en een open vraag. Ouders konden door middel van een tweepuntsschaal (ja of nee) aangeven welke risico- en beschermende factoren van invloed zijn op het gezin. Een voorbeeld is: 'Heeft uw kind een chronische ziekte?'. Behalve item 24 zijn alle items gebruikt om de schaal 'draaglast van het gezin' op te stellen (Cronbachs Alfa = .64).

Data-analyse

Gegevens zijn ingevoerd in SPSS, waarbij voorafgaand aan de analyses het databestand gecontroleerd is op missende waarden en codeerfouten. Met behulp van een filter zijn gegevens met volledige toestemming meegenomen in het onderzoek. Bij ouders met volledige toestemming waarbij missende waarden de data beïnvloeden, zijn de missende waarden omgezet naar gemiddelde scores op de schaal per participant. Bij schalen met meer dan de helft missende waarden, is de toestemming aangepast naar geen toestemming. Voor het berekenen van de betrouwbaarheid en validiteit van de items van de 'OvdK' is elk item samengevoegd tot een gecombineerd item.

Door middel van bivariate correlatie is de relatie tussen twee variabelen onderzocht en zijn de beschrijvende statistieken van de variabelen geanalyseerd. Vervolgens is aan de hand van een multivariate variantieanalyse (MANOVA) de relatie tussen de sociaal demografische gegevens van het gezin en de vormen van kindermishandeling onderzocht. Voor de MANOVA zijn de schalen 'verwaarlozing', 'emotionele mishandeling' en de sociaal demografische gegevens meegenomen. De proportie verklaarde variantie (η^2) is gebruikt ter beoordeling van de sterkte van de samenhang. $\eta^2 = .01$ is een klein effect, $\eta^2 = .03$ een matig effect en $\eta^2 = .25$ een groot effect (Field, 2013). Tot slot zijn er enkelvoudige- en multiële regressieanalyses uitgevoerd. De eerste drie stappen betreffen enkelvoudige regressieanalyses. De relatie tussen de sociaal demografische gegevens en de vormen van kindermishandeling wordt onderzocht, de sociaal demografische gegevens op de draaglast van het gezin en de draaglast van het gezin op de vormen van kindermishandeling. Tot slot is een multiële regressieanalyse van sociaal demografische gegevens en de draaglast van het gezin op de vormen van kindermishandeling uitgevoerd. De proportie verklaarde variantie (R^2) is ook gebruikt ter beoordeling van de sterkte, waarbij $R^2 = .01$ een klein effect is, $R^2 = .03$ een matig effect en $R^2 = .25$ een groot effect (Field, 2013).

Resultaten

Beschrijvende statistieken en Spearman correlaties

Assumpties voor een Pearson correlatie zijn gecontroleerd, waarbij normaliteit, lineariteit en homoscedasticiteit zijn geschonden en de data niet normaal verdeeld is. Door de bijzondere data, is dit niet problematisch. Een normale verdeling is niet van toepassing, doordat kindermishandeling niet veel voorkomt. Dit beïnvloedt de data. Om deze reden is er gekozen voor een Spearman correlatieanalyse.

Tabel 1, zoals weergegeven in bijlage 1, bevat de beschrijvende statistieken en de Spearman correlaties van het totaal aantal participanten. 'Verwaarlozing' en 'emotionele mishandeling' correleren positief met 'gezinsgrootte'. Wanneer gezinsgrootte toeneemt, leidt dit tot een groter risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Tabel 2, zoals weergegeven in bijlage 1, bevat de beschrijvende statistieken en de Spearman correlaties van grote en kleine gezinnen. Tabel 3, zoals weergegeven in bijlage 1, bevat

deze informatie van samengestelde en biologische gezinnen. Tabel 4, zoals weergegeven in bijlage 1, bevat deze informatie van eenouder- en tweeoudergezinnen.

Multivariate variantieanalyses

Voorafgaand aan de MANOVA is de data gecontroleerd op de assumpties. Univariate normaliteit, multivariate uitschieters, lineariteit, homogeniteit en variantie-covariantie zijn geschonden.

Gezinsgrootte. Tabel 2 bevat de resultaten voor de MANOVA. Uit de MANOVA bleek dat er een significant verschil was tussen kleine en grote gezinnen in relatie tot het risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Uit de univariate analyse bleek dat peuters uit grote gezinnen ($M = 0.07$, $SD = 0.02$) meer risico lopen op emotionele mishandeling dan peuters uit kleine gezinnen ($M = 0.01$, $SD = 0.01$). Daarnaast bleek dat peuters uit grote gezinnen ($M = 0.30$, $SD = 0.07$) meer risico lopen op verwaarlozing dan peuters uit kleine gezinnen ($M = 0.03$, $SD = 0.03$)

Tabel 2

Uitkomsten van de MANOVA om de Verschillen in Risico op Kindermishandeling tussen Grote ($n = 30$) en Kleine Gezinnen ($n = 200$) te meten

	$F_{Pillai/MS}$	df_1	df_2	p	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Gezinsgrootte	7.94	1	228	.000**	.07	.95
Univariate analyse						
Verwaarlozing	14.62	1	228	.000**	.06	.97
Emotionele mishandeling	6.71	1	228	.010**	.03	.73
Error						
Verwaarlozing	0.13					
Emotionele mishandeling	0.01					

Biologische en samengestelde gezinnen. In Tabel 3 zijn de resultaten weergegeven voor de MANOVA. Uit de analyses bleek geen significant verschil te zijn tussen samengestelde- en biologische gezinnen op het risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Peuters uit samengestelde gezinnen lopen geen hoger risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing dan peuters uit biologische gezinnen.

Tabel 3

Uitkomsten van de MANOVA om de Verschillen in Risico op Kindermishandeling tussen Biologische ($n = 195$) en Samengestelde gezinnen ($n = 9$) te meten

	F_{Pillai/MS^*}	df_1	df_2	P	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Biologische/ Samengestelde gezinnen	1.55	2	228	.185	.01	.48
Univariate analyse						
Verwaarlozing	1.65	2	228	.195	.01	.35
Emotionele mishandeling	0.58	2	228	.563	.01	.15
Error						
Verwaarlozing	0.14					
Emotionele mishandeling	0.01					

Een- en tweoudergezinnen. In Tabel 4 zijn de resultaten weergegeven voor de MANOVA. Er is geen significant verschil gevonden tussen een- en tweoudergezinnen op het risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Peuters uit eenoudergezinnen lopen geen hoger risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing dan peuters uit tweoudergezinnen.

Tabel 4

Uitkomsten van de MANOVA om de verschillen in Risico op Kindermishandeling tussen Eén- (n = 22) en Tweoudergezinnen (n = 182) te meten

	F_{Pillai/MS^*}	df_1	df_2	p	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Eén- en Tweoudergezinnen	0.80	2	228	.524	.01	.26
Univariate analyse						
Verwaarlozing	0.44	2	228	.644	.01	.12
Emotionele mishandeling	0.62	2	228	.538	.00	.15
Error						
Verwaarlozing	31.48					
Emotionele mishandeling	3.18					

Multipale regressieanalyses

Voorafgaand aan het uitvoeren van de regressieanalyses is de data gecontroleerd op de bijbehorende assumpties. De assumpties normale verdeling, normaliteit, lineariteit en homoscedasticiteit zijn geschonden.

Gezinsgrootte. In Tabel 5 zijn de resultaten weergegeven voor de enkelvoudige regressieanalyses. Gezinsgrootte verklaart 6.0% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1, 228) = 14.62, p = .000$, en 2.9% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 228) = 6.71, p = .010$. Daarnaast verklaart gezinsgrootte 0.4% van de variantie in draaglast, $F(1, 228) = .81, p = .368$. Tot slot verklaart draaglast 0.6% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1, 229) = 1.28, p = .259$, en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 229) = .14, p = .709$.

De resultaten van de multiële regressieanalyses staan in Tabel 6. Gezinsgrootte en draaglast verklaarden gezamenlijk 6.4% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(2, 227) = 7.74, p = .001$ en 2.9% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling $F(2, 227) = 3.36, p = .036$. Er bleek sprake te zijn van een direct verband tussen gezinsgrootte en het risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Draaglast had hierin geen mediërende rol.

Tabel 5

Enkelvoudige Regressieanalyses voor de Relatie tussen Gezinsgrootte en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 230)

	Gezinsgrootte				Draaglast			
	B	β	t	p	B	β	T	p
Gezinsgrootte	-	-	-	-	.34	.06	0.90	.368
Draaglast	.34	.06	1.90	.368	-	-	-	-
Verwaarlozing	.27	.25	3.82	.000*	.01	.08	1.13	.259
Emotionele mishandeling	.06	.17	2.59	.010*	.00	.03	0.37	.709

Tabel 6

Multiële Regressieanalyses voor de Relatie tussen Gezinsgrootte en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 230)

	Emotionele mishandeling				Verwaarlozing			
	B	β	t	P	B	β	T	p
Gezinsgrootte	.06	.17	2.57	.011	.27	.24	3.76	.000
Draaglast	.00	.02	0.22	.823	.01	.06	0.94	.350

Samengestelde en biologische gezinnen. In Tabel 7 zijn de resultaten weergegeven voor de enkelvoudige regressieanalyses. Samengestelde/biologische gezinnen verklaart 0.0% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1, 229) = .03, p = .861$, en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 229) = 1.05, p = .306$. Daarnaast verklaart samengestelde/biologische gezinnen 0.1% van de variantie in draaglast, $F(1, 229) = 1.42, p = .234$. Draaglast verklaart 0.6% van de

variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1, 229) = 1.28, p = .259$, en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 229) = .14, p = .709$.

De resultaten van de multiële regressieanalyses staan in Tabel 8. Uit de multiële regressieanalyses bleek dat samengestelde/biologische gezinnen en draaglast gezamenlijk 0.1% van de variantie verklaarden in het risico op verwaarlozing, $F(2, 228) = .64, p = .528$ en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling $F(2, 228) = .63, p = .534$. De factor draaglast had geen toegevoegde waarde op het voorspellen van risico op verwaarlozing en emotionele mishandeling, en had daardoor geen mediërende rol

Tabel 7

Enkelvoudige Regressieanalyses voor de Relatie tussen Samengestelde/Biologische gezinnen en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 204)

	Samengestelde/biologische gezinnen				Draaglast			
	B	β	t	p	B	β	t	p
Samengestelde/biologische gezinnen	-	-	-	-	.00	-.08	-1.19	.234
Draaglast	.00	-.08	-1.19	.234	-	-	-	-
Verwaarlozing	-.00	-.01	-.18	.861	.01	.08	1.13	.259
Emotionele mishandeling	.00	.07	1.03	.306	.00	.03	0.37	.709

Tabel 8

Multiële Regressieanalyses voor de Relatie tussen Samengestelde/Biologische gezinnen en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 204)

	Emotionele mishandeling				Verwaarlozing			
	B	β	t	p	B	β	t	p
Samengestelde/biologische gezinnen	.00	.07	1.06	.292	-.00	-.01	-0.09	.930
Draaglast	.00	.03	0.46	.649	.01	.07	1.12	.264

Een- en tweoudergezinnen. In Tabel 9 zijn de resultaten weergegeven voor de enkelvoudige regressieanalyses. Een-/tweoudergezinnen verklaart 0.0% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1, 229) = 0.32, p = .859$, en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 229) = 1.06, p = .306$. Daarnaast verklaart een-/tweoudergezinnen 0.1% van de variantie in draaglast, $F(1, 229) = 1.42, p = .235$. Draaglast verklaart 0.6% van de variantie in het risico op verwaarlozing, $F(1,$

229) = 1.28, $p = .259$, en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling, $F(1, 229) = .14$, $p = .709$.

De resultaten van de multiële regressieanalyses staan in Tabel 10. Uit de multiële regressieanalyses bleek dat een-/tweeoudergezinnen en draaglast gezamenlijk 0.1% van de variantie verklaarden in het risico op verwaarlozing, $F(2, 228) = .64$, $p = .528$ en 0.1% van de variantie in het risico op emotionele mishandeling $F(2, 228) = .63$, $p = .534$. De factor draaglast had geen toegevoegde waarde op het voorspellen van risico op verwaarlozing en emotionele mishandeling, en had daardoor geen mediërende rol.

Tabel 9

Enkelvoudige Regressieanalyses voor de Relatie tussen Een-/Tweeoudergezinnen en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 204)

	<i>Een-/Tweeoudergezinnen</i>				<i>Draaglast</i>			
	<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Een-/Tweeoudergezinnen	-	-	-	-	.00	-.08	-1.19	.235
Draaglast	.00	-.08	-1.19	.235	-	-	-	-
Verwaarlozing	-.00	-.01	-.18	.859	.01	.12	0.74	.259
Emotionele mishandeling	.00	.07	1.03	.306	.00	.00	0.37	.709

Tabel 10

Multiële Regressieanalyses voor de Relatie tussen Een-/Tweeoudergezinnen en Risico op Kindermishandeling met als Mediërende Variabele Draaglast (n = 204)

	<i>Emotionele mishandeling</i>				<i>Verwaarlozing</i>			
	<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Een-/Tweeoudergezinnen	.00	.07	1.06	.291	-.00	-.01	-.09	.929
Draaglast	.00	.03	0.46	.649	.01	.07	1.12	.265

Discussie

In dit onderzoek is onderzocht in hoeverre de draaglast van ouders het verschil tussen de sociaal-demografische gegevens van het gezin en het risico op kindermishandeling bij peuters van 2-4 jaar oud verklaart. De volgende onderzoeksvraag is hierbij opgesteld: 'In hoeverre verklaart de draaglast van het gezin het verschil tussen de sociaal demografische gegevens (samengesteld gezin, eenoudergezin, adoptie- en pleeggezin en gezinsgrootte) en het risico op kindermishandeling (lichamelijke-, emotionele mishandeling, seksueel misbruik en verwaarlozing) bij peuters van 2-4 jaar oud in Nederland?'

Uit voorgaande literatuur blijkt dat peuters uit samengestelde gezinnen meer risico op kindermishandeling lopen dan peuters uit biologische gezinnen (Freisthler et al.,

2003; Sidebotham & Heron, 2006). In het huidige onderzoek is geen verschil gevonden tussen biologische- en samengestelde gezinnen in relatie tot risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Daarnaast werd verwacht dat peuters die opgroeien in eenoudergezinnen meer risico lopen op kindermishandeling dan peuters in tweeoudergezinnen (Berger, 2005; Guterman et al., 2009; Rodriguez & Richardson, 2007). Uit het onderzoek is gebleken dat peuters in eenoudergezinnen geen groter risico lopen om emotioneel mishandeld of verwaarloosd te worden dan in tweeoudergezinnen. Een verklaring voor deze resultaten is dat het aantal samengestelde gezinnen ($n = 9$) en éénoudergezinnen ($n = 22$) een kleine steekproefomvang omvat, waardoor de kans op een Type II fout groter wordt (Akobeng, 2016; Neuman, 2011). Dit kan leiden tot een foutieve conclusie. Tot slot werd verwacht dat peuters in grote gezinnen een groter risico lopen op kindermishandeling dan peuters in kleine gezinnen (Black et al., 2001; Schumacher et al., 2001). Uit de resultaten is gebleken dat peuters uit grote gezinnen meer risico lopen op verwaarlozing en emotionele mishandeling dan peuters uit kleine gezinnen. Ondanks een kleine steekproefomvang ($n = 30$) is er wel een significant verschil gevonden. Dit sluit aan bij de bestaande literatuur.

Wat betreft de draaglast werd verwacht dat peuters in gezinnen die een verhoogde draaglast ervaren, een groter risico lopen op kindermishandeling (Berger, 2004; Guterman et al., 2009; Rodriguez & Richardson, 2007). In tegenstelling tot de bestaande literatuur, is uit de resultaten van dit onderzoek gebleken dat de draaglast bij één- en tweeoudergezinnen, biologische- en samengestelde gezinnen en grote- en kleine gezinnen niet van invloed is op het risico op emotionele mishandeling en verwaarlozing. Draaglast vormt geen significante verklaring voor de relatie tussen sociaal demografische gegevens van het gezin en risico op kindermishandeling. Een verklaring voor dit verschil in resultaten is dat ouders mogelijk sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven bij het invullen van de vragenlijsten (Baarda et al., 2012; Holtgraves, 2004).

Dit onderzoek bevat een aantal sterke punten. Zo heeft het onderzoek om verschillende redenen een hoge relevantie. Ten eerste is er tot op heden beperkt onderzoek gedaan naar het risico op kindermishandeling in Nederland. Door de verschillen in zorgsystemen en meldpunten tussen verschillende landen, kunnen cijfers van andere landen niet gegeneraliseerd worden naar Nederland (Gilbert et al., 2009a). Dit onderzoek heeft bijgedragen aan onderzoek naar peuters in Nederland, waarin het multifactorieel perspectief ertoe heeft geleid dat er een alomvattend beeld gevormd kan worden over het risico op kindermishandeling (Sidebotham & Heron, 2006). Een tweede sterk punt is de waarborging van de anonimiteit en privacy van de respondenten door middel van het toekennen van codering aan de vragenlijsten.

Ondanks bovengenoemde sterke punten zijn er ook een aantal limitaties in het onderzoek betreffende de communicatie en informatieverstrekking. Voorafgaand aan het

onderzoek is er contact geweest met de locatiemanagers. Informatieoverdracht met betrekking tot deelname aan het onderzoek is daarbij niet goed verlopen naar de pedagogisch medewerkers op een aantal locaties. Daarnaast ervaren sommige locaties en pedagogisch medewerkers werkdruk van eigen werkzaamheden, waardoor zij niet konden participeren aan dit onderzoek. Dit heeft de steekproeftrekking beïnvloed, waarbij het totale aantal participanten lager uitgevallen is dan verwacht. Dit heeft tot gevolg dat er, door ontoereikende data, geen onderzoek gedaan kon worden naar adoptie- en pleeggezinnen, lichamelijke mishandeling en seksueel misbruik. Deze gezinnen en vormen van kindermishandeling komen niet of nauwelijks voor in deze steekproef. Door de kleine steekproef is ook de generalisatie van de resultaten naar de populatie minder betrouwbaar. Wanneer in toekomstig onderzoek meer wordt geïnvesteerd in informatieverstrekking en communicatie met participanten over het doel en de werking van het onderzoek, kan een grotere steekproefomvang gerealiseerd worden (Baarda et al., 2012; Creswell, 2014).

Daarnaast is er een groep ouders in het onderzoek die de Nederlandse taal onvoldoende beheerst. Dit heeft ertoe geleid dat één locatie een selectieve steekproef gehanteerd heeft, waarbij ouders geselecteerd zijn op begrip van de Nederlandse taal. Dit heeft geleid tot minder participanten (Harzing, 2005). In vervolgonderzoek moet rekening gehouden worden met de beheersing van de Nederlandse taal in de groep participanten. Eventueel kunnen Nederlandse vragenlijsten vertaald worden naar de taal van land van herkomst van de meerderheid van de participanten.

Nawoord

Eva van Dalen is eindverantwoordelijk geweest voor de 'Inleiding'. Rowan de Caluwé en Luxsajini Vethanayagam hebben de verantwoordelijkheid voor 'Methoden'. Sophie van der Meijs is verantwoordelijk voor 'Resultaten'. Bij de 'Discussie' zijn alle vier verantwoordelijk geweest.

Literatuurlijst

- Akobeng, A. K. (2016). Understanding type I and type II errors, statistical power and sample size. *Acta Paediatrica*, *105*, 605-609. doi:10.1111/apa.13384
- Alink, L., IJzendoorn, R., van, Bakermans-Kranenburg, M., Pannebakker, F., Vogels, T., & Euser, S. (2011). *Kindermishandeling in Nederland Anno 2010: De Tweede Nationale Prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen*. Leiden: Casimir 2010.
- Baarda, B., Bakker, E., Hulst, M. van der, Fischer, T., Julsing, M., Vianen, R. van, & Goede, M. de. (2012). *Basisboek Methoden en Technieken: Kwantitatief praktijkgericht onderzoek op wetenschappelijke basis* (fifth edition). Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers
- Bakker, I., Bakker, K., van Dijke, A., & Terpstra, L. (2000). *O + O = O². Naar een samenhangend beleid en aanbod van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering voor kinderen en ouders in risicosituaties*. Utrecht: NIZW Uitgeverij.
- Barnett, D. (2007). Who should be considered at risk for maltreating their children. *Child Maltreatment*, *12*, 383-384. doi:10.1177/1077559507306714
- Barth, R., & Hodorowicz, M. (2011). Foster and adoption children who die from filicide: What can we learn and what can we do? *Adoption Quarterly*, *14*(2), 85-106. doi:10.1080/10926755.2011.560783
- Berger, L. M. (2004). Income, family structure, and child maltreatment risk. *Children and Youth Services Review*, *26*, 725-748. doi:10.1016/j.childyouth.2004.02.017
- Berger, L. M. (2005). Income, family characteristics and physical violence toward children. *Child Abuse & Neglect*, *29*, 107-133. doi:10.1016/j.chiabu.2004.02.006
- Berger, M., Berge, I., ten, & Geurts, E. (2004). *Samenhangende hulp: Interventies voor mishandelende kinderen en hun ouders*. Utrecht: NIZW Jeugd.
- Berger, L. M., & Brooks-Gunn, J. (2005). Socioeconomic status parenting knowledge and behaviors and perceived maltreatment of young low-birth-weight children. *Social Service Review*, *79*, 237-267. doi:10.1086/428957
- Black, D. A., Heyman, R. E., & Smith Slep, A. M. (2001). Risk factors for physical child abuse. *Aggression and Violent Behavior*, *6*, 121-188. doi:10.1016/S1359-1789(00)00021-5
- Carlson, M. J. (2006). Family structure, father involvement, and adolescent behavioral outcomes. *Journal of Marriage and Family*, *68*, 137-154. doi:10.1111/j.1741-3737.2006.00239.x
- Ceballo, R., Lansford, J. E., Abbey, A., & Stewart, A. J. (2004). Gaining a child:

- Comparing the experiences of biological parents, adoptive parents and stepparents. *Family Relations*, 53, 38-48. doi:10.1111/j.1741-3729.2004.00007.x
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2014). *Minder kinderen naar kinderdagverblijven*. Geraadpleegd op 3 april 2016, van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/08/minder-kinderen-naar-kinderdagverblijven>
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Geraadpleegd op 16 juni 2016, van: <https://books.google.nl/books?hl=en&lr=&id=EbogAQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&q=research+design+qualitative+quantitative+and+mixed+methods+approaches&ots=cagQtWQCEc&sig=9IFCoHDzo28tNFgTeu5jJx6qHk#v=onepage&q=research%20design%20qualitative%20quantitative%20and%20mixed%20methods%20approaches&f=false>
- Crouch, J. L., & Behl, L. E. (2001). Relationships among parental beliefs in corporal punishment, reported stress, and physical child abuse potential. *Child Abuse & Neglect*, 25, 413-419. doi:10.1016/S0145-2134(00)00256-8
- Diderich, H. M., Fekkes, M., Verkerk, P. H., Pannebakker, F. D., Velderman, M. K., Sorensen, P. J. G., ..., & Oudesluys-Murphy, A. M. (2013). A new protocol for screening adults presenting with their own medical problems at the Emergency Department to identify children at high risk for maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 37, 1122-1131. doi:10.1016/j.chiabu.2013.04.005
- Dominik, A., & Wijnroks, A. (2015). *Observatielijst voor de Kindveiligheid (versie peuters en kleuters; Nederlandse versie)*.
- Dufour, S., Lavergne, C., Larrivée, M., & Trocmé, N. (2008). Who are these parents involved in child neglect? A differential analysis by parent gender and family structure. *Children and Youth Services Review*, 30(2), 141-156. doi:10.1016/j.childyouth.2007.09.002
- Euser, S., Alink, L. R. A., Pannebakker, F., Vogels, T., Bakermans-Kranenburg, M. J., & IJzendoorn, M. H., van. (2013). The prevalence of child maltreatment in the Netherlands across a 5-year period. *Child Abuse & Neglect*, 37, 841-851. doi:10.1016/j.chiabu.2013.07.004
- Euser, E. M., IJzendoorn, M. H., van., Prinzie, P., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2009). Prevalence of child maltreatment in the Netherlands. *Child Maltreatment*, 15(1), 5-17. doi:10.1177/1077559509345904
- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). Poly-victimization: A neglected component in child victimization. *Child Abuse & Neglect*, 31(1), 7-26. doi:10.1016/j.chiabu.2006.06.008
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics using IBM SPSS Statistics (fourth edition)*. Londen: Sage Publications Ltd

- Foli, K. J., Lim, E., Sands, L. P. (2015). Comparison of relative and non-relative adoptive parent health status. *Western Journal of Nursing Research*, 37(3), 320-341. doi:10.1177/0193945913511708
- Freisthler, B., Svare, G. M., & Harrison-Jay, S. (2003). It was the best of times, it was the worst of times: Young adult stepchildren talk about growing up in a stepfamily. *Journal of Divorce & Remarriage*, 38, 83-102. doi:10.1300/J087v38n03_05
- Gilbert, R., Kemp, A., Thoburn, J., Sidebotham, P., Radford, L., Glaser, D., & MacMillan, H. L. (2009a). Recognising and responding to child maltreatment. *Lancet*, 373, 167-180. doi:10.1016/S0140-6736(08)61707-9
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009b). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet*, 373(9657), 68-81. doi:10.1016/S0140-6736(08)61706-7
- Ginther, D. K., & Pollak, R. A. (2004). Family structure and children's educational outcomes: Blended families, stylized facts, and descriptive regressions. *Demography*, 41, 671-696. Geraadpleegd op 14 maart 2016, van: <http://www.jstor.org/stable/1515225>
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26, 697-714. doi:10.1016/S0145-2134(02)00342-3
- Guterman, B. N., Lee, S. J., Taylor, C. A., & Rathouz, P. J. (2009). Parental perceptions of neighborhood processes, stress, personal control, and risk for physical child abuse and neglect. *Child Abuse & Neglect*, 33, 897-906. doi:10.1016/j.chiabu.2009.09.008
- Harzing, A. (2005). Does the use of English-language questionnaires in cross-national research obscure national differences? *International Journal of Cross Cultural Management*, 5, 213-224. doi:10.1177/1470595805054494
- Hegar, R. L., Verbovaya, O., Watson, L. D. (2015). Child fatality in intercountry adoption: What media reports suggest about deaths of Russian children in the U.S.. *Children and Youth Services Review*, 55, 182-192. doi:10.1016/j.childyouth.2015.06.002
- Higgins, D. J., & McCabe, M. P. (2001). Multiple forms of child abuse and neglect: Adult retrospective reports. *Aggression and Violent Behavior*, 6, 547-578. doi:10.1016/S1359-1789(00)00030-6
- Holtgraves, T. (2004). Social desirability and self-reports: Testing models of socially desirable responding. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 161-172. doi:10.1177/0146167203259930
- IJzendoorn, M. H., van, Euser, E. M., Prinzie, P., Juffer, F., & Bakermans-

- Kranenburg, M. J. (2009). Elevated risk of child maltreatment in families with stepparents but not with adoptive parents. *Child Maltreatment, 14*, 369-375. doi:10.1177/1077559509342125
- Kellogg, N. (2005). The evaluation of sexual abuse in children. *American Academy of Pediatrics, 116*, 506-512. doi:10.1542/peds.2005-1336
- Lundahl, B. W., Nimer, J., & Parsons, B. (2006). Preventing child abuse: A meta-analysis of parent training programs. *Research on Social Work Practice, 16*, 251-262. doi:10.1177/1049731505284391
- MacMillan, H. L., Fleming, J. E., Streiner, D. L., Lin, E., Boyle, M. H., Jamieson, E. J., ..., & Beardslee, W. R. (2001). Childhood abuse and lifetime psychopathology in a community sample. *American Journal of Psychiatry, 158*, 1878-1883. doi:10.1176/appi.ajp.158.11.1878
- Miller, L. C., Chan, W., Tirella, L., Reece, R., & Pertman, A. (2007). Family and research context of internationally adopted child abuse fatalities. *Child Maltreatment, 12*, 385-386. doi:10.1177/1077559507307838
- Neuman, W. L. (2014). *Understanding Research* (first edition). Harlow, Groot Brittannië: Pearson Education.
- Norman, R. E., Byambaa, M., de, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The longterm health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: A systematic review and meta-analysis, *PLOS Medicine, 9*(11), 1-31. doi:10.1371/journal.pmed.1001349
- Paavilainen, E., & Tarkka, M. T. (2003). Definition and identification of child abuse by Finnish public health nurses. *Public Health Nursing, 20*(1), 49-55. doi:10.1046/j.1525-1446.2003.20107.x
- Paolucci, E. O., Genius, M. L., & Voilato, C. (2001). A meta-analysis of the published research on the effects of child sexual abuse. *The Journal of Psychology, 135*(1), 17-36. doi:10.1080/00223980109603677
- Payne, J. L., Fields, E. S., Meuchel, J. M., Jaffe, C. J., & Jha, M. (2010). Post adoption depression. *Archives of Women's Mental Health, 13*(2), 147-151. doi:10.1007/s00737-009-0137-7
- Phythian, K., Keane, C., & Krull, C. (2008). Family structure and parental behavior: Identifying the sources of adolescent self-control. *Western Criminology Review, 9*, 73-87. Geraadpleegd op 2 april 2016, van: http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/wescrim9&div=14&g_sent=1&collection=journals
- Rodriguez, M. C., & Richardson, M. J. (2007). Stress and anger as contextual factors and preexisting cognitive schemas: Predicting parental child maltreatment risk. *Child Maltreatment, 12*, 325-337. doi:10.1177/1077559507305993

- Scannapieco, M., & Connell-Carrick, K. (2002). Focus on the first years: An eco-developmental assessment of child neglect for children 0 to 3 years of age. *Children and Youth Services Review, 24*, 601-621.
doi:10.1016/S0190-7409(02)00210-4
- Scannapieco, M., & Connell-Carrick, K. (2005). Focus on the first years: Correlates of substantiation of child maltreatment for families with children 0 to 4. *Children and Youth Services Review, 27*, 1307-1323. doi:10.1016/j.chilyouth.2005.01.005
- Schnitzer, P. G., & Ewigman, B. G. (2008). Household composition and fatal unintentional injuries related to child maltreatment. *Journal of Nursing Scholarship, 40*, 91-97.
doi:10.1111/j.1547-5069.2007.00211.x
- Schumacher, J. A., Smith Slep, A. M., & Heyman, R. E. (2001). Risk factors for child neglect. *Aggression and Violent Behavior, 6*, 231-254.
doi:10.1016/S1359-1789(00)00024-0
- Schumm, J. A., Stines, L. R., Hobfoll, S. E., & Jackson, A. P. (2005). The double-barreled burden of child abuse and current stressful circumstances on adult women: The kindling effect of early traumatic experience. *Journal of Traumatic Stress, 18*, 467-476. doi:10.1002/jts.20054
- Sidebotham, P., & Heron, J. (2006). Child maltreatment in the 'children of the nineties': A cohort study of risk factors. *Child Abuse & Neglect, 30*, 497-522.
doi:10.1016/j.chiabu.2005.11.005
- Sinclair, I., & Wilson, K. (2003). Matches and mismatches: The contribution of carers and children to the success of foster placements. *British Journal of Social Work, 33*, 871-884. doi:10.1093/bjsw/33.7.871
- Smith Slep, A. M. S., Heyman, R. E., & Foran, H. M. (2015). Child maltreatment in DSM-5 and ICD-11. *Family Process, 54*(1), 17-32. doi:10.1111/famp.12131
- Smoller, J. W., & Finn, C. T. (2003). Family, twin, and adoption studies of bipolar disorder. *American Journal of Medical Genetics Part C, 123*, 48-58.
doi:10.1002/ajmg.c.20013
- Stiffmann, M. N., Schnitzer, P. G., Adam, P., Kruse, R. L., & Ewigman, B. G. (2002). Household composition and risk of fatal child maltreatment. *Pediatrics, 109*, 615-621. doi:10.1542/peds.109.4.615
- Stith, S. M., Liu, T., Davies, L. C., Boykin, E. L., Alder, M. C., Harris, J. M., ..., & Dees, J. E. M. E. G. (2009). Risk factors in child maltreatment: A meta-analytic review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 14*(1), 13-29.
doi:10.1016/j.avb.2006.03.006
- Waanders, L. (2009). Afstand en adoptie. *Maatwerk, 10*(1), 4-6.
doi:10.1007/BF03088085
- Wagenaar-Fischer, M. M., Heerdink-Obenhuijsen, N., Kamphuis, M., Wilde, J., de.

(2010). *JGZ-richtlijn. Secundaire preventie kindermishandeling*. Bilthoven:
RIVM Centrum Jeugdgezondheid

Younes, M. N., & Harp, M. (2007). Addressing the impact of foster care on biological children and their families. *Child Welfare, 86*(4), 21-40. Geraadpleegd op 12 maart 2016, van:

<http://burnside.slimlib.com.au:81/docs/AddressingTheImpactOfFosterCareOnBiologicalChildrenAndTheirFamilies.pdf>

Bijlage 1: Tabellen Totaal Aantal Participanten, Grote- en Kleine gezinnen, Biologische- en Samengestelde Gezinnen en Een- en Tweeouder gezinnen

Tabel 1

Gemiddelden, Standaarddeviaties, Bereik en Spearman Correlaties van het Totaal Aantal Participanten (n=230)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
1. Etniciteit	0.52	0.50	0.00	1.00	-								
2. Woonwijk	0.44	0.50	0.00	1.00	.18	-							
3. Geslacht	0.47	0.50	0.00	1.00	.20	.14*	-						
4. Leeftijd	3.34	0.35	2.10	4.00	-.16	-.18**	-.01	-					
5. Samengestelde/ Biologische gezinnen	116.81	321.64	0.00	999.00	.18	-.09	-.03	.02	-				
6. Een-/Tweeoudergezinnen	116.86	321.62	0.00	999.00	.32**	-.04	-.01	.03	.67***	-			
7. Gezinsgrootte	0.13	0.34	0.00	1.00	.19	-.01	.10	-.06	.05	-.03	-		
8. Verwaarlozing	0.07	0.37	0.00	4.00	.09	.07	.05	.10	.06	-.02	.20**	-	
9. Emotionele mishandeling	0.02	0.12	0.00	1.00	.11	-.05	.01	.07	.04	.09	.15*	.27***	-

Noot. Etniciteit is gecodeerd als 0 = allochtoon en 1 = autochtoon. Woonwijk is gecodeerd als 0 = geen achterstandswijk en 1 = achterstandswijk. Geslacht is gecodeerd als 0 = man en 1 = vrouw. Samengestelde/Biologische gezinnen is gecodeerd als 0 = biologisch en 1 = samengesteld. Een-/Tweeoudergezinnen is gecodeerd als 0 = tweeoudergezinnen en 1 = eenoudergezinnen. Gezinsgrootte is gecodeerd als 0 = kleine gezinnen en 1 = grote gezinnen. Verwaarlozing en Emotionele mishandeling zijn gecodeerd als 0 = nee en 1 = ja. *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel 2

Gemiddelden, Standaarddeviaties, Bereik en Spearman Correlaties van de Kleine Gezinnen (n=200) en Grote Gezinnen (n=30)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
M	-	-	-	-	0.48	0.45	0.45	3.35	0.03	0.01
SD	-	-	-	-	0.50	0.50	0.50	0.37	0.19	0.08
Min	-	-	-	-	0.00	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00
Max	-	-	-	-	1.00	1.00	1.00	4.00	2.00	1.00
1. Etniciteit	0.75	0.45	0.00	1.00	-	.09	.16	-.17	-.06	. ^a
2. Woonwijk	0.43	0.50	0.00	1.00	.82**	-	.19**	-.18**	.10	-.09
3. Geslacht	0.60	0.50	0.00	1.00	.41	-.11	-	.01	-.01	.01
4. Leeftijd	3.31	0.25	2.75	3.92	.20	-.18	-.01	-	.13	.07
5. Verwaarlozing	0.30	0.87	0.00	4.00	.33	-.01	.21	.09	-	-.02
6. Emotionele mishandeling	0.07	0.25	0.00	1.00	.17	.04	-.06	.13	.60**	-

Noot. Grote gezinnen = onder de diagonaal, kleine gezinnen = boven de diagonaal. ^a = deze waarden kunnen niet berekend worden. Etniciteit is gecodeerd als 0 = allochtoon en 1 = autochtoon. Woonwijk is gecodeerd als 0 = geen achterstandswijk en 1 = achterstandswijk. Geslacht is gecodeerd als 0 = man en 1 = vrouw. Verwaarlozing en Emotionele mishandeling zijn gecodeerd als 0 = nee en 1 = ja. *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel 3

Gemiddelden, Standaarddeviaties, Bereik en Spearman Correlaties van de Biologische Gezinnen (n=195) en Samengestelde Gezinnen (n=9)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
M	-	-	-	-	0.49	0.46	0.48	3.34	0.06	0.01
SD	-	-	-	-	0.50	0.50	0.50	0.36	0.35	0.11
Min	-	-	-	-	0.00	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00
Max	-	-	-	-	1.00	1.00	1.00	4.00	4.00	1.00
1. Etniciteit	0.67	0.58	0.00	1.00	-	.26*	.22	-.18	.06	.12
2. Woonwijk	0.33	0.50	0.00	1.00	-.50	-	.13	-.18*	.09	-.03
3. Geslacht	0.44	0.53	0.00	1.00	. ^a	.32	-	-.05	.04	.05
4. Leeftijd	3.14	0.42	2.10	3.50	-.87	-.43	-.18	-	.08	.03
5. Verwaarlozing	0.29	0.86	0.00	2.58	. ^a	-.25	.40	.22	-	.18*
6. Emotionele mishandeling	0.00	0.00	0.00	0.00	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a	-

Noot. Samengestelde gezinnen = onder de diagonaal, biologische gezinnen = boven de diagonaal. ^a = deze waarden kunnen niet berekend worden. Etniciteit is gecodeerd als 0 = allochtoon en 1 = autochtoon. Woonwijk is gecodeerd als 0 = geen achterstandswijk en 1 = achterstandswijk. Geslacht is gecodeerd als 0 = man en 1 = vrouw. Verwaarlozing en Emotionele mishandeling zijn gecodeerd als 0 = nee en 1 = ja. *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel 4

Gemiddelden, Standaarddeviaties, Bereik en Spearman Correlaties van de Eenoudergezinnen (n=22) en Tweeoudergezinnen (n=182)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
M	-	-	-	-	0.49	0.46	0.48	3.34	0.00	0.02
SD	-	-	-	-	0.50	0.50	0.50	0.36	0.00	0.11
Min	-	-	-	-	0.00	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00
Max	-	-	-	-	1.00	1.00	1.00	4.00	0.00	0.50
1. Etniciteit	0.45	0.50	0.00	1.00	-	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a
2. Woonwijk	0.45	0.50	0.00	1.00	.22	-	-.09	-.01	. ^a	-.22
3. Geslacht	0.48	0.50	0.00	1.00	.25*	.17*	-	-.25	. ^a	-.22
4. Leeftijd	3.34	0.37	2.10	4.00	-.20	-.19*	-.02	-	. ^a	.33
5. Verwaarlozing	0.08	0.41	0.00	4.00	.09	.07	.06	.08	-	. ^a
6. Emotionele mishandeling	0.01	0.10	0.00	1.00	.13	.01	.11	-.04	.22**	-

Noot. Tweeoudergezinnen = onder de diagonaal, eenoudergezinnen = boven de diagonaal. ^a = deze waarden kunnen niet berekend worden. Etniciteit is gecodeerd als 0 = allochtoon en 1 = autochtoon. Woonwijk is gecodeerd als 0 = geen achterstandswijk en 1 = achterstandswijk. Geslacht is gecodeerd als 0 = man en 1 = vrouw. Verwaarlozing en Emotionele mishandeling zijn gecodeerd als 0 = nee en 1 = ja. *p < .05, **p < .01, ***p < .001.